

VOORE PÕHIKOOLI LASTEAIARÜHMAD ÕPPEKAVA

1. Üldsätted

1.1. *Voore Põhikooli lasteaiarühmade* õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mis on koostatud riikliku õppekava alusel.

1.2 *Voore Põhikooli lasteaiarühmade* õppekava koostamisest ja arendamisest võtsid osa lasteasutuse pedagoogid, kaasates vanemaid.

1.3 *Voore Põhikooli lasteaiarühmade* õppekava läbinule annab lasteasutus välja sellekohase õiendi.

1.4 *Voore Põhikooli lasteaiarühmade* õppekavas esitatakse:

1.4.1 lasteasutuse liik ja eripära;

1.4.2 õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti;

1.4.3 õppe- ja kasvatustegevuse korraldus (päevakava koostamise põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus), sealhulgas suveperioodil;

1.4.4 lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korraldus;

1.4.5 erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, sealhulgas korraldus;

1.4.6 lapsevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korraldus;

1.4.7 õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

2. Lasteasutuse liik ja eripära

2.1 Voore Põhikooli lasteaiarühmadeks on kaks liitrühma, kus käivad lapsed vanuses 1,5 -7 aastat. Rõõmurullide rühm asub Voore külas, rühm Siilike Kääpa külas.

2.2 Mõlemas rühmas on kohti 20 lapsele, seega kokku on lasteaias kohti 40 lapsele.

2.3 Lasteaias toimub õppetöö eesti keeles. Kui rühmas on lapsi, kelle kodune keel ei ole eesti keel, tagatakse talle eesti keele õpe lasteaias õppekava alusel.

3. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

3.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti esitatakse seitsmes valdkonnas (edaspidi *valdkond*):

- 1) mina ja keskkond;
- 2) keel ja kõne;
- 3) eesti keel kui teine keel;
- 4) matemaatika;
- 5) kunst;
- 6) muusika;
- 7) liikumine.

3.1.1 Valdkond *Mina ja keskkond*

3.1.1.1 Õppe- ja kasvatustegevuse **eesmärgiks** on, et laps:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab nii Eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;

- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- 5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.

3.1.1.2 Valdkonna *Mina ja keskkond* **sisu**:

- 1) sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldnimelikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;
- 2) looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- 3) tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

3.1.1.3 Õppe- ja kasvatustegevuse **põhimõtted** õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) valdkonna temaatika valitakse lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- 2) last suunatakse ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- 3) lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- 4) suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma terviseseisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeldusi tegema;
- 5) last suunatakse materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

3.1.1.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

2-aastased

Terviklik mina

Enesetutvustus: Ütleb vastuseks nime küsimisele oma eesnime. Väljendab küsimisel enda äratundmist peeglis või fotol

Sotsiaalsete rollide tajumine: Osutab oma lasteaiale, mängukaaslastele, õpetajatele.

Osutab või kirjeldab, kus on rühma mängu-, magamis- ja söögikoht ning pesemisruum ja WC.

Matkib täiskasvanu eeskujul enimtuntud elukutsete tegevust (nt kokk teeb süüa, arst ravib).

Paneb täiskasvanu eeskujul asjad õigesse kohta. Matkib lihtsaid töövõtteid (nt nuku toitmine).

Tervislik eluviis

Tervise teadvustamine ja väärtustamine: Peseb ja kuivatab täiskasvanu abiga käsi ja nägu.

Osutab küsimisel hammaste hooldamiseks vajalikele vahenditele (hambahari ja hambapasta).

Osutab küsimisel erinevatele toiduainetele.

Inimkeha tundmine: Osutab küsimisel peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale, kõrvadele.

Turvalisus

Liiklusohutusnõuete tundmine: Osutab küsimisel maanteel sõitvatele autodele, bussidele.

Reeglite tundmine: Täiskasvanu meeldetuletamisel järgib kokkulepituid reegleid (nt räägime vaikse häälega).

Turvalisusnõuete tundmine: Osutab küsimisel teravale esemele, mis võib haiget teha

Üldinimlikud väärtused

Viisakureeglite järgimine: Täiskasvanu meeldetuletamisel jätab ära minnes hüvasti (nt lehvitab).

Mõistab endale suunatud keeldude tähendust, muutes täiskasvanu juuresolekul neile vastavalt oma käitumist (loobudes tegevuse algatamisest).

Sõpruse väärtustamine: Osutab või ütleb küsimisel oma sõbra nime. Lohutab täiskasvanu eeskujul haiget saanud mängukaaslast.

Kombed ja traditsioonid

Kodu, perekonna ja kodukoha väärtustamine: Nimetab küsimisel oma perekonna liikmeid ja loomi

Rahvuskultuuri tundmine: Leiab täiskasvanu juhendamisel teiste esemete seast Eesti lipu.

Täidab täiskasvanu eeskujul lihtsamaid rahvakombeid (nt vastlaliu laskmine).

Taime- ja loomariik

Kodukoha taimed, seemned: Leiab loodusest ja pildilt puu, lille ja seene.

Kodu- ja metsloomad: Nimetab tuntumaid koduloomi (nt kass, koer). Leiab mänguasjade seast ja pildilt jänese. Osutab küsimisel looma erinevatele kehaosadele (pea, saba, käpad). Osutab küsimisel linnule, putukale, kalale ja konnale.

Elukeskkond

Valguse, soojust, vee, õhu tähtsus: Osutab küsimisel veele, lumele

Maavarad: Osutab küsimisel liivale, kividele, mullale.

Elukooslused mets, soo, raba, niit: Osutab küsimisel puule, lillele, murule.

Inimene ja loodus

Muutumine looduses: Osutab küsimisel päikesele. Matkib täiskasvanu eeskujul liigutuste ja häälega erinevaid ilmastikunähtusi (nt vihma sadu, tuule puhumist).

Tööd looduses: Teeb täiskasvanu eeskujul lihtsaid töid looduses (lindude toitmine, puuokste korjamine).

Loodushoid: Viskab täiskasvanu eeskujul prahi prügikasti.

3-aastased

Terviklik mina

Enesetutvustus: Ütleb vastuseks nime küsimisele oma ees- ja perekonnanime. Ütleb vastuseks vanuse küsimisele oma ea aastate arvuna või näitab seda sõrmedel. Loetleb oma õdede-vendade nimed. Vastab õigesti küsimusele, kas ta on poiss või tüdruk.

Sotsiaalsete rollide tajumine: Nimetab küsimisel oma lasteaiakaaslaste ja õpetajate ning õpetaja abi nimesid. Nimetab küsimisel oma pereliikmete koduseid toimetusi. Asetab töövahendid kokkulepitud kohta. Teostab ette-näitamisel lihtsamaid töövõtteid (nt põranda pühkimine).

Tervislik eluviis

Tervise teadvustamine ja väärtustamine

Hügieen: Nimetab puhtuse jaoks vajalikke esemeid (seep, vesi, käterätik).

Hammaste tervis: Harjab hambaid täiskasvanu abiga.

Tervislik toitumine: Nimetab erinevaid toiduaineid.

Inimkeha tundmine: Nimetab erinevaid kehaosi.

Sotsiaalsed toimetulekuoskused

-

Turvalisus

Liiklusohutusnõuete tundmine: Osutab küsimisel autoteele, kõnniteele- teele, kus inimesed käivad.

Selgitab, miks autoteed peab ületama ettevaatlikult.

Reeglite tundmine: Selgitab, milleks on igapäevaste reeglite täitmine vajalik (nt toas räägime vaikselt, jookseme selleks ettenähtud kohas).

Turvalisusnõuete tundmine: Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud.

Üldinimlikud väärtused

Viisakusreeglite järgimine: Meeldetuletamisel tänab, palub. Meeldetuletamisel tervitab ja jätab hüvasti.

Sõpruse väärtustamine: Küsimisel selgitab, kes on sõbrad (nt need, kes mängivad koos).

Põhjendab, miks peab sõpra hoidma (miks ei tohi haiget teha).

Kombed ja traditsioonid

Kodu, perekonna ja kodukoha väärtustamine: Osutab jalutuskäigul kodukoha tuntumatele asutustele (kool, kauplus).

Rahvuskultuuri tundmine: Leiab Eesti lippu nähes erinevate värvuste seast Eesti lipu värvused.

Kirjeldab, kuidas ta käis vastlaliugu laskmas, jõulude ajal loomadele metsa toitu viimas vms.

Taime- ja loomariik

Kodukoha taimed, seemed: Nimetab tuttavaid puu- ja köögivilju (nt õun, pirn, kartul, porgand, kurk, tomat).

Kodu-ja metsloomad: Nimetab tuntud koduloomi ja matkib nende häälotsusi. Nimetab tuntumaid metsloomi (karu, siil, orav, hunt). Nimetab tuntud loomade iseloomulikke tunnuseid (nt jänesel pikad kõrvad, oraval pikk saba). Osutab küsimisel tuntumatele putukatele (sipelgas, sääsk, mesilane).

Nimetab tuntumaid veeelanikke, nt konna ja kala.

Elukeskkond

Valguse, soojuste, vee ja õhu tähtsus: Nimetab vett, lund, jääd. Osutab küsimisel soojale ja külmale (nt vesi, radiaator).

Maavarad: Leiab lähiümbrusest kive, liiva, mulda.

Eluskooslused – mets, soo, raba, niit: Osutab küsimisel looduses metsale

Inimene ja loodus

Muutumine looduses: Kirjeldab erinevaid ilmastikunähtusi (nt vihma sajab, päike paistab, taevas on pilved).

Tööd looduses: Selgitab, kelle jaoks on akna taga pesakast.

Loodushoid: Leiab loodusesse mittekuuluvat prahti (ja toob selle kokkulepitud kogumiskohta).

4-aastased

Terviklik mina

Enesetutvustus: Ütleb küsimisel oma vanemate eesnimed.

Sotsiaalsete rollide tajumine: Kirjeldab lasteaia erinevate ruumide otstarvet. Nimetab küsimisel erinevaid elukutseid nende tegevuse alusel (nt pagar küpsetab saia, arst ravib haiget) Enne uue tegevuse alustamist korrastab eelneva koha. Paneb iseseisvalt oma riided ettenähtud kohta.

Selgitab, miks tuleb märjad riided kuivama panna.

Tervislik eluviis

Tervise teadvustamine ja väärtustamine

-

Hügieen: Selgitab, miks peab ennast kammima ja pesema.

Hammaste tervis: Peseb hambaid täiskasvanu (suulisel) juhendamisel.

Tervislik toitumine: Nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev.

Inimkeha tundmine: Osutab küsimisel kehal südame, kopsude ja aju asukohale.

Sotsiaalsed toimetulekuoskused

-

Turvalisus

Liiklusohutusnõuete tundmine: Põhjustab helkuri kandmise vajadust. Selgitab, miks maanteedel on ülekäigurajad (sebrad) ja valgusfoorid.

Reeglite tundmine:Järgib kokkulepituid rühmareegleid. Selgitab, et reeglid on vajalikud ohutuse tagamiseks.

Turvalisusnõuete tundmine: Nimetab kohti ja esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nt trepid, rõdu, aknad, kuum toit, lahtine tuli, ravimid, käärid).

Üldinimlikud väärtused

Viisakusreeglite järgimine: Rakendab iseseisvalt põhilisi viisakusreegleid. Põhjustab lihtsamate lauakommete vajalikkust (nt noa ja kahvliga söömine).

Sõpruse väärtustamine: Loob lühiajalisi sõprussuhteid. Lohutab omaalgatuslikult kaaslast.

Salliv suhtumine erinevustesse: Selgitab kuulnud muinasjutu tegelaste käitumise põhjal „hea” ja „halva” tähendust. Kirjeldab küsimisel, mille poolest inimesed on erinevad (nt kasv, juuksed).

Kombed ja traditsioonid

Kodu, perekonna ja kodukoha väärtustamine: Nimetab oma kodukoha tuntumaid asutusi(kool, kauplus, postkontor).

Rahvuskultuuri tundmine: Nimetab riigi nime, kus ta elab. Nimetab Eesti rahvakalendri tähtpäevi, millel ta on osalenud: nt mardi-, kadripäev ja vastlapäev.

Taime- ja loomariik

Kodukoha taimed, seemed: Kirjeldab, mida tuttavatest köögi-ja puuviljadest valmistada saab.

Kirjeldab, mis juhtub lehtpuude lehtedega sügisel (värvuvad ja langevad). Eristab okaspuid lehtpuudest. Nimetab seene osadena kübara ja jala.

Kodu-ja metsloomad: Kirjeldab erinevate loomade (erinevaid) elupaiku ja elamisviise (nt rebane elab urus). Nimetab linnu kehaosi (nt pea, nokk, tiivad).

Elukeskkond

Valguse, soojuste, vee ja õhu tähtsus:Küsimisel kirjeldab, et suvel on soe ja talvel külm. Selgitab küsimisel, et lumi ja jää muutuvad sulades veeks.

Maavarad: Kirjeldab vaatlemisel (uurimisel) savi

Eluskooslused – mets, soo, raba, niit: Kirjeldab metsa.

Inimene ja loodus

Muutumine looduses: Selgitab ilmastiku muutuste seostest taimede, loomade ja inimestega (nt lehed langevad, loomad jäävad talveunne, inimesed riietuvad soojemalt). Selgitab öö ja päeva erinevust.

Tööd looduses: Selgitab, mida talvel lindudele toiduks panna võib.

Loodushoid: Põhjendab, miks visatakse praht prügikasti.

Tehismaailm: Nimetab esemeid, mis on valmistatud puidust, plastmassist.

5-aastased

Terviklik mina

Enesetutvustus: Ütleb küsimisel oma kodukoha nime.

Sotsiaalsete rollide tajumine: Nimetab lasteaia töötajaid ja nende ülesandeid (nt kokk teeb süüa)

Nimetab oma lasteaia nime. Loetleb enimtuntud elukutsete juurde kuuluvaid töövahendeid.

Põhjendab mängu-või töökoha korrastamise vajadust.

Tervislik eluviis

Tervise teadvustamine ja väärtustamine: Nimetab tegevusi, mis on tervisele kasulikud (nt tervislik toitumine, piisav kehaline aktiivsus, piisav uni ja puhkus, mäng, hea tuju, meeldivad suhted).

Hügieen: Selgitab, miks enne sööki ja pärast WC-s käimist peab pesema käsi.

Hammaste tervis: Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).

Tervislik toitumine: Nimetab toiduainete rühmad (teraviljatooted, puu-ja köögiviljad, piimatooted, lihakala- muna, toidurasvad).

Inimkeha tundmine: Selgitab küsimisel, milleks on vajalikud silmad, kõrvad, nina.

Sotsiaalsed toimetulekuoskused: Nimetab oma emotsioone (rõõm, kurbus).

Turvalisus

Liiklusohutusnõuete tundmine: Selgitab, kuidas ületada sõiduteed reguleeritud ja reguleerimata ülekäigurajal. Ületab iseseisvalt ohutult sõidutee. Põhjendab, miks rattaga, rulaga, rulluiskudega sõites peab kandma kiivrit. Selgitab, et autos sõites (sh tagaistmel) tuleb kinnitada turvavöö.

Reeglite tundmine: Kirjeldab, millised reeglid kehtivad tema kodus.

Turvalisusnõuete tundmine: Selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole.

Selgitab, miks võõrastega ei tohi kaasa minna.

Üldinimlikud väärtused

Viisakusreeglite järgimine: Järgib süües iseseisvalt lauakombeid.

Sõpruse väärtustamine: Nimetab küsimisel sõbra positiivseid omadusi. Abistab vajadusel nõrgemat.

Salliv suhtumine erinevustesse: Selgitab eluliste olukordade põhjal, mis on õige või vale.

Nimetab küsimisel, mis keelt (keeli) räägivad muukeelsed lapsed rühmas. Näitab oma käitumisega, et hoolimata erinevustest (sh puudega inimesed) tuleb kõikidesse inimestesse sõbralikult suhtuda (nt kaasab teisi oma mängu, jagab mänguasju, pakub maiustust).

Kombed ja traditsioonid

Kodu, perekonna ja kodukoha väärtustamine: Räägib oma vanavanematest. Kirjeldab oma kodu.

Rahvuskultuuri tundmine: Selgitab, millal lipud heisatakse ja hümni lauldakse. Põhjendab, miks riietutakse mardi- ja kadrisandiks.

Taime- ja loomariik

Kodukoha taimed, seemned: Nimetab erinevaid vaadeldavaid köögivilju (nt punapeet, kaalikas, kõrvits, sibul) ja teab, kuidasneid kasutatakse. Nimetab 1-2 lehtpuud (nt kask, vaher) ja 1-2 okaspuud (kuusk, mänd). Nimetab mõne söögija mürgiseene (nt kukeseen, pilvik, kärbseseen). Nimetab lilleosi (leht, vars, õis).

Kodu-ja metsloomad: Selgitab, miks loomad karva vahetavad. Nimetab tuntumaid linde (nt varblane, tihane, tuvi). Nimetab 3-4 putukat (nt liblikas, kärbes, mesilane, kiil). Kirjeldab kaladele iseloomulikke tunnuseid (nt uimed, soomused, saba).

Elukeskkond

Valguse, soojuse, vee ja õhu tähtsus: Kirjeldab soojuse ja valguse vajalikkust inimeste, taimede ja loomade kasvamiseks. Kirjeldab puhast vett. Nimetab esemeid, mille kasutamiseks on vajalik õhk (jalgratta- ja autokumm, ujumisrõngas).

Maavarad: Kirjeldab lähiümbruse maavarade erinevusi (nt savi, liiv, muld).

Eluskooslused – mets, soo, raba, niit: Kirjeldab metsa ja niidu erinevusi.

Inimene ja loodus

Muutumine looduses: Nimetab 2-3 looma, kes jäävad talveunne.

Iseloomustab ilmastikunähtusi (nt lumi ja jää on külmad, päike paistab soojalt).

Iseloomustab erinevaid aastaaegu 1-2 tunnusega.

Tööd looduses: Põhjendab, miks loomade ja lindude elutingimused talvel raskemad on.

Loodushoid: Kirjeldab, kuidas jõuab prügi prügimäele.

Tehismaailm: Selgitab, et varem puudusid inimestel esemed, mida praegu peetakse väga vajalikeks (nt mobiiltelefon).

6-aastased

Terviklik mina

Enesetutvustus: Ütleb küsimisel oma koduse aadressi.

Sotsiaalsete rollide tajumine: Kirjeldab oma lasteaia asukohta.

Selgitab vestluses enimtuntud ametite (nt arst, tuletõrjuja, politsei, õpetaja) vajalikkust.

Paneb märjad riided ise kuivama. Korrastab oma isiklike esemete hoiukohta (riidenagi või – kapp, töökarp).

Tervislik eluviis

Tervise teadvustamine ja väärtustamine : Selgitab, kuidas hoida enda ja teiste tervist. Selgitab, et suitsetamine sh passiivne suitsetamine (viibimine tubakasuitsuses keskkonnas) ja alkoholi tarvitamine kahjustavad tervist.

Hügieen: Selgitab, miks igal lapsel on isiklikud hügieenitarbed (kamm, hambahari, käterätik).

Hammaste tervis: Selgitab, miks tekivad hambaugud. Põhjendab, miks piimahambad ära tulevad (sest nende asemele kasvavad jäävhambad).

Tervislik toitumine: Selgitab taldrikureegli põhimõtet (pool taldrikust on täidetud köögiviljaga, veerandteraviljaga – kartul või riis või makaron ja veerand liha või kalaga).

Selgitab, kust pärinevad igapäevased toiduained (nt kohupiima valmistatakse piimast, leiba teraviljast). Valmistab koos täiskasvanuga lihtsamaid toite.

Inimkeha tundmine: Nimetab erinevaid meeleelundeid (kuulmis- ja tasakaaluelund, nägemis-, haistmis ning maitsmiselund).

Sotsiaalsed toimetulekuoskused: Märkab ja mõistab enda ja teiste (ka pildil ja fotol) emotsioone (hirm, kurbus, üllatus, viha, rõõm). Kuulab lühiajaliselt kaaslast.

Turvalisus

Liiklusohutusnõuete tundmine: Kirjeldab jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise põhimõtteid

Reeglite tundmine: Mõtleb koos õpetajaga välja ühised rühmareeglid.

Turvalisusnõuete tundmine: Kasutab terariistu ohutult. Nimetab Hädaabi numbrit 112 ja simuleerib selle kasutamist.

Üldinimlikud väärtused

Viisakusreeglite järgimine: Põhjendab viisakusreeglite järgimise vajadust.

Sõpruse väärtustamine: Põhjendab, miks on hea omada sõpra/sõpru. Loob püsivaid sõprussuhteid.

Salliv suhtumine erinevustesse: Väljendab oma käitumisega, et inimeste huvid ja arvamused võivad erineda (nt näitab üles viisakat huvi teise tegevuse vastu, mis ei pruugi endale meeldida). Selgitab erinevate abivahendite (nt prillid, ratastool, kaldteed tänavatel) vajadust

Kombed ja traditsioonid

Kodu, perekonna ja kodukoha väärtustamine: Kirjeldab oma kodukohta (kodu, pere, loomad, naabrid). Kirjeldab, mida on koduvalla/-linna lipul kujutatud.

Rahvuskultuuri tundmine: Nimetab Eesti rahvuslinnu ja -lille. Nimetab 2-3 erinevat rahvust ja keelt.

Kirjeldab tuntumate rahvakalendri tähtpäevadega seotud kombeid. Nimetab Eesti rahvustoite, mida ta on ise söönud (nt kama, hapukapsad, verivorst).

Taime- ja loomariik

Kodukoha taimed, seemned: Loetleb puu osi (tüvi, võra, oksad). Nimetab 3-4 lehtpuud (nt pihlakas, kastan, tamm). Nimetab 2-3 viljapuud (õuna-, piri-, ploomipuu).

Kodu-ja metsloomad: Nimetab erinevate loomade (ka põhja- ja lõunamaa-) seast need, kes elavad Eestis. Põhjendab, miks mõned linnud lendavad soojale maale. Nimetab tuntumaid paigalinde (nt varblane, tihane, tuvi) ja rändlinnuliike (nt pääsuke, kuldnokk).

Elukeskkond

Valguse, soojuse, vee ja õhu tähtsus: Nimetab erinevaid veekogusid (jõgi, järv, meri). Põhjendab, miks on õhk inimestele, taimedele ja loomadele vajalik.

Maavarad: Kirjeldab kivide, liiva ja mulla kasutamise võimalusi.

Eluskooslused – mets, soo, raba, niit: Kirjeldab sood ja raba

Inimene ja loodus

Muutumine looduses: Nimetab aastaaegu. Kirjeldab aastaaegade olulisi tunnuseid.

Tööd looduses: Kirjeldab, kuidas saab inimene lindude ja loomade eest hoolitseda (toit, pesakastid) erinevatel aastaaegadel.

Loodushoid: Selgitab, kuidas loodusvarasid säästlikult kasutada. Põhjendab, miks prügi sorteeritakse.

Tehismaailm: Selgitab, kuidas mõned inimeste loodud esemed mõjuvad loodusele halvasti (nt autode heitgaasid, põlev plastmass).

3.1.2 Valdkond *Keel ja kõne*

3.1.2.1 Õppe- ja kasvatustegevuse **eesmärgiks** on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

3.1.2.2. Valdkonna *Keel ja kõne* **sisu:**

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

3.1.2.3 Õppe- ja kasvatustegevuse **põhimõtted** õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;

- 2) peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- 3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- 4) õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- 5) mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

3.1.2.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

2-aastased

- 1) Hääldeb õigesti mõnda üksikut lühikest sõna.
- 2) Hääldeb sõnades õigesti lihtsamaid häälikuid: nt a, e, i, o, u, p, m, t, l.
- 3) Kasutab oma kogemustega seondavaid konkreetse tähendusega sõnu (umbes 50) tuttavas situatsioonis.
- 4) Kasutab nimi- ja tegusõnu, ase- ja määrsõnu.
- 5) Kasutab tuttavas situatsioonis ja tegevuses grammatiliselt vormistamata 1-2 - sõnalisi lauseid.
- 6) Kasutab üksikuid käände- ja pöördevorme juhuslikult mõne sõna puhul.
- 7) Kasutab sõnu enamasti ühes, üksikuid sõnu juhuslikult 2-3 vormis.
- 8) Väljendab kõnes mõnda järgimistest suhetest: eitus („ei taha“), kuuluvus („tädi lusikas“), asukoht („emme siia“), omadus („auto katki“).
- 9) Mõistab ja täidab lühikesi korraldusi tuttavas situatsioonis.
- 10) Vastab täiskasvanu küsimustele, korraldustele 1-2-sõnaliste vastustega.
- 11) Kasutab suhtlemisel peamiselt mitteverbaalseid vahendeid (osutamist) koos üksikute sõnadega.

- 12) Vastab täiskasvanu suhtlemisalgatusele mingi tegevuse, hääliitsuse või sõnaga.
- 13) Suhtleb täiskasvanuga esemelise tegevuse käigus.
- 14) Eelistab suhtlemisel partnerina peamiselt tuttavat täiskasvanut.
- 15) Vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab täiskasvanu juttu osutamise pildile või üksiku sõna ütle misega pildi kohta.

3-aastased

- 1) Kasutab oma kõnes tuttavaid 1-2-silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris.
- 2) Hääldab õigesti enamikku häälikutest (eranditeks võivad olla r, s, k, õ, ü).
- 3) Kasutab oma kõnes kõiki sõnaliike.
- 4) Kasutab nimisõnu, mis väljendavad tajutavaid objekte, nähtusi.
- 5) Kasutab tegusõnu, mis väljendavad tegevusi, millega laps ise on kokku puutunud.
- 6) Kasutab kõnes värvust, suurust jt hästi tajutavaid tunnuseid tähistavaid omadussõnu.
- 7) Kasutab kõnes mõningaid üldnimetusi (nt lapsed, riided).
- 8) Kasutab tegusõnu (all, peal, sees, ees, taga) ruumisuhete tähistamiseks.
- 9) Mõistab ja kasutab tuttavas tegevuses ja situatsioonis 3-5-sõnalisi lihtlauseid.
- 10) Kasutab oma kõnes õigesti enamikku käändvorme nende põhitähendustes.
- 11) Kasutab oma kõnes õigesti tegusõna käskivat kõneviisi (nt „Joonista!“ „Istu!“).
- 12) Kasutab oma kõnes õigesti tegusõna ma- ja da-tegevusnime (nt. „Hakkame mängima!“ , „Ei taha mängida!“).
- 13) Osaleb dialoogis: esitab küsimusi, vastab vajadusel rohkem kui ühe lausega.
- 14) Mõistab teksti, mis on seotud tema kogemuse ja tegevusega.
- 15) Loeb peast või kordab järele 1-2-realist luuletust.
- 16) Kasutab erinevat intonatsiooni ja hääle tugevust sõltuvalt suhtluseesmärgist (teatamine, küsimine, palve jm).
- 17) Suhtleb aktiivselt tegevuse ja esemelise mängu käigus.
- 18) Räägib endast *mina*-vormis.
- 19) Kasutab nii mõistmisel kui suhtlemisel peale kõne ka mitteverbaalseid vahendeid (žeste, näoilmet, osutamist).
- 20) Vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid: keerab lehte, osutab ja kommenteerib pilte.
- 21) Kuulab sisult ja keelelt jõukohaseid ettelõetud tekste.
- 22) Eristab kuulmise teel tuttavaid häälikuliselt sarnaseid sõnu üksteisest (nt tass-kass, pall-sall), osutades pildile või objektile.

4-aastased

- 1) Kasutab oma kõnes tuttavaid 2-3-silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris.
- 2) Hääldeb sõnades õigesti lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (nt –nt,-lt,-mp jne).
- 3) Mõistab ja kasutab kõnes nii üld- kui ka liiginimetusi (nt kuusk, kask- puu; tuvi,kajakas - linnud).
- 4) Kasutab kõnes objektide osade/detailide nimetusi(käpad,saba).
- 5) Kasutab kõnes mõningaid liitsõnu (tutimüts, kelgumägi) ja tuletisi.
- 6) Kasutab kõnes lihtsamaid suhteid väljendavaid rindlauseid (sidendid ja, ja siis, aga).
- 7) Kasutab kõnes õigesti tegusõna lihtminevikus(nt sõitis, laulsid).
- 8) Kommenteerib enda ja kaaslaste sooritatud tegevust (räägib, mida tehti)
2- 3 lausega.
- 9) Räägib 2-3 lausega mõnest hiljuti kogetud emotsionaalsest kogemusest.
- 10) Räägib 2-3 lausega meeldivast mänguasjast.
- 11) Loeb peast või kordab järele 2-3-realist luuletust või liisusalmi.
- 12) Algatab ise aktiivselt suhtlust.
- 13) Suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega koostegevuses.
- 14) Küsib täiskasvanult palju küsimusi teda ümbritsevate asjade kohta.
- 15) Annab vestluses edasi asjadesse puutuvat infot.
- 16) Tunneb täiskasvanu häälimise või rõhutatud häälimise teel ära hääliku häälikute reas.
- 17) Tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti.
- 18) Matkib lugemist ja kirjutamist, kritseldades kriidi või pliiatsiga.

5-aastased

- 1) Hääldeb õigesti kõiki emakeele häälikuid.
- 2) Hääldeb õigesti 3-4-silbilisi tähenduselt tuttavaid sõnu.
- 3) Hääldeb õigesti 1-2-silbilisi tähenduselt tuttavaid häälikuühendiga sõnu.
- 4) Hääldeb õigesti sageli kasutatavaid võõrsõnu (nt taburet, banaan, diivan).
- 5) Kasutab kõnes mõningaid antonüüme(nt lühike-pikk, must-puhast)
- 6) Kasutab kõnes mõningaid iseloomuomadusi ja hinnangut väljendavaid omadussõnu (nt arg, kaval, igav).
- 7) Kasutab kõnes aega väljendavaid nimisõnu *hommik, päev, õhtu, öö*.

- 8) Moodustab vajadusel sõnu uudsete või võõraste objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt tikkudest maja – tikumaja; nuga õuna koorimiseks - õunanuga).
- 9) Kasutab kõnes lihtsamaid suhteid väljendavaid põimlauseid: sihitilause, nt sidendiga *et*; täiendlause, nt sidenditega *mis, kes*; ajalauseid, nt sidendid *kui,....siis*).
- 10) Kasutab kõnes nud- ja tud- kesksõnu (nt *söödud-söönud*).
- 11) Kasutab oma kõnes omadussõna võrdlusastmeid (*suur-suurem-kõige suurem*).
- 12) Kasutab tingivat kõneviisi (*mängisin, mängiksin*).
- 13) Ühildab sõnu arvus (*karud söövad*) ja käändes (*ilusale lillele*).
- 14) Kasutab oma kõnes õigesti enamikku nimisõna käändvorme mitmuses (*ilusatel lilledel*).
- 15) Kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust.
- 16) Jutustab nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3-5 lausega (nt *mida tegi kodus pühapäeval*).
- 17) Loeb peast 2-4-realisi liisusalme/luuletusi.
- 18) Mõistab ka teksti, mis pole otseselt seotud tema kogemusega.
- 19) Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevussituatsiooni (nt vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal, esitab tunnetusliku sisuga küsimusi (*Miks ta nii tegi?Kuidas teha?*)).
- 20) Kasutab rollimängus intonatsiooni ja hääle tugevust.
- 21) Kasutab õigesti mõningaid viisakusväljendeid meeldetuletamisel.
- 22) Tunneb iseseisvalt ära hääliku kuulmise teel häälikute reas.
- 23) Tunneb täiskasvanu abiga ära hääliku sõnas.
- 24) Kuulab ettelugemist olles seejuures ise aktiivne (osutab piltidele, küsib, parandab ettelugejat tuttava teksti puhul).
- 25) Kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega (nt oma nime).

6-aastased

- 1) Mõistab lihtsamat argiteemalist eestikeelset kõnet;
- 2) Tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes
- 3) Saab aru korraldusest ja toimib vastavalt
- 4) Saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires;
- 5) Kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid.
- 6) Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

7) Oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimesid, tuntud inimesi.

3.1.3 Valdkond *Eesti keel kui teine keel*

3.1.3.1 Õppe- ja kasvatustegevuse **eesmärgiks** on, et laps:

- 1) tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- 2) soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- 3) tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- 4) kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.

3.1.3.2 Valdkonna *Eesti keel kui teine keel* **sisu**:

- 1) kuulamine;
- 2) kõnelemine;
- 3) Eesti kultuuri tutvustamine.

3.1.3.3 Õppe- ja kasvatustegevuse **põhimõtted** õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ning omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt);
- 2) pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
- 3) suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm);
- 4) korratakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm;
- 5) vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);

- 6) valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks;
- 7) pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates.

3.1.4 Valdkond *Matemaatika*

3.1.4.1 Õppe- ja kasvatustegevuse **eesmärgiks** on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

3.1.4.2 Valdkonna *Matemaatika* **sisu**:

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid.

3.1.4.3 Õppe- ja kasvatustegevuse **põhimõtted** õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) last suunatakse nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) last harjutatakse määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;

- 3) mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud seostatakse matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) last suunatakse ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

3.1.4.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

2-aastased

Asjade maailm

Rühmitamine ja järjestamine, hulgad: Juhendamisel leiab etteantud esemete hulgast teise samasuguse eseme (nt sama värvi pall).

Orienteerumine ruumis: Juhendamisel paigutab esemeid üksteise sisse, peale.

Orienteerumine ajas -

Arvude maailm

Loendamine, arvutamine: Leiab erinevate esemete hulgast üks kuni kaks täiskasvanu kirjeldatud eset (nt kolme erineva nuku hulgast – *leia sinise kleidiga nukku*; erinevate mänguasjade hulgast – *leia kaks karu*). Juhendamisel osutab esemetele, mida on üks ja mida on palju.

Suuruste maailm

Suurused ja mõõtmised: Juhendamise järgi eraldab etteantud esemete hulgast suurema või väiksema eseme

Kujundite maailm

Tasapinnalised ja ruumilised geomeetriselised kujundid: Leiab täiskasvanu juhendamisel katsetuste kaudu sarnase kujundi (ümmargune, kandiline) üksühese vastavuse teel (nn toppimismängud).

3-aastased

Asjade maailm

Rühmitamine ja järjestamine, hulgad: Rühmitab antud kaheksugused esemed kaheks ühesuguste esemete hulgaks ühe ühise tunnuse alusel (kuju, värv, suurus), nt pallid ja klotsid värvuse järgi – punased klotsid ühte ja punased pallid teise hunnikusse

Orienteerumine ruumis: Suudab tuttavates ruumides (kodu, rühmaruumid) üles leida nimetatud toad või kohad. Juhendamisel paigutab esemeid teise isiku või eseme suhtes *üles-alla, ette-taha*

Orienteerumine ajas: Matkib täiskasvanu juhendamisel mängus öö ja päeva tähendust (nt ööseks paneb nuku magama, päeval nukuk mängib).

Arvude maailm

Loendamine, arvutamine: Loendab esemeid kolme piires, nimetades arve ja sõnastades loendamise tulemust (mitu?, nt mitu palli on kastis).

Suuruste maailm

Suurused ja mõõtmised: Osutab (küsimuse põhjal) kahest samatüübilisest esemest suuremale või väiksemale.

Kujundite maailm

Tasapinnalised ja ruumilised geomeetrilised kujundid: Leiab täiskasvanu juhendamisel etteantud kujundi järgi erinevate geomeetriliste kujundite hulgast kõik samasugused kujundid (nt ringi abil kõik ülejäänud ringid).

4-aastased

Asjade maailm

Rühmitamine ja järjestamine, hulgad: Rühmitab antud erinevaid esemeid (nt pallid, pliiatsid, kommid, klotsid jne) ühe etteantud tunnuse (värv, suurus, kuju) alusel, nt leia kõik pikad pliiatsid või leia kõik kollast värvi esemed jne).

Orienteerumine ruumis: Juhendamisel määrab enda ja esemete asukoha ruumis teiste esemete suhtes sõnadega *peal, all, sees, taga* või *ees*.

Orienteerumine ajas: Nimetab ja kasutab ööpäeva osade määramisel sõnu *öö* ja *päev*.

Arvude maailm

Loendamine, arvutamine: Moodustab uue suuruse (3–5) ühe lisamise teel ja sõnastab loendamise tulemuse.

Suuruste maailm

Suurused ja mõõtmised: Suudab leida ja nimetada, milline kahest eritüübilisest esemest on suurem- väiksem, pikem- lühem

Kujundite maailm

Tasapinnalised ja ruumilised geomeetrilised kujundid: Leiab ümbritsevast keskkonnast etteantud kujundi abil (ring, ruut, kolmnurk) samakujulisi esemeid. Koostab lihtsamat mustri-rida (värvi, vormi või suuruse vaheldumine) kujundeid kasutades.

5-aastased

Asjade maailm

Rühmitamine ja järjestamine, hulgad: Võrdsustab antud erinevate esemete hulga paaride moodustamise teel esemeid ümber paigutades (nt igale jänesele üks porgand)

Orienteerumine ruumis: Nimetab inimese või eseme asukoha teise inimese või eseme suhtes, kasutades õigesti sõnu *üleval, keskel*.

Orienteerumine ajas: Nimetab erinevaid päeva osi (*hommik, lõuna, õhtu*) ja toob abistavate küsimuste põhjal näiteid oma tegevuste kohta päeva eri aegadel. Nimetab kõik aastaajad ning kirjeldab nende kogetavaid tunnuseid kodukohas ja laste tegevusi eri aastaegadel.

Arvude maailm

Loendamine, arvutamine: Kasutab esemete (kuni viis) arvu võrdlemisel sõnu *rohkem, vähem, võrdselt (ühepalju)*. Kasutab järgarve kuni viieni eseme/isiku positsiooni nimetamisel (*mitmes?*).

Suuruste maailm

Suurused ja mõõtmised: Küsimuse põhjal kirjeldab, millised osutatud ümbritsevatest esemetest on teistest suuremad, väiksemad, pikemad, lühemad, laiemad, kitsamad, kõrgemad, madalamad.

Kujundite maailm

Tasapinnalised ja ruumilised geomeetrilised kujundid: Otsustab, kas kaks antud kujundit on sama- või erisugused, ning kirjeldab nende kujundite erinevusi nurkade olemasolu, arvu, kujundi, suuruse ja värvuse alusel (ring, ruut, kolmnurk).

6-aastased

Asjade maailm

Rühmitamine ja järjestamine, hulgad: Otsustab ja põhjendab esemete kuuluvust või mittekuuluvust hulka erinevate tunnuste (suurus, värv, kuju, otstarve) alusel (nt mängukarud ja lennuk – lennuk ei kuulu siia hulka, ta on transpordivahend; valged jäneseid ja valge lill – kuuluvus hulka on valitud värvi põhjal).

Orienteerumine ruumis: Kirjeldab inimese või eseme asukohta teise inimese või eseme suhtes, kasutades õigesti sõnu *kõrval, ääres*.

Orienteerumine ajas: Nimetab õiges järjekorras kõik nädalapäevad ja toob küsimuste abil näiteid oma tegevuste kohta, kasutades mõisteid *eile, täna, homme*

Arvude maailm

Loendamine, arvutamine: Võtab vastavalt esitatud arvule (kuni viis) õigekoguse antud esemeid.

Moodustab uue hulga (kümne piires) esemete lisamise või äravõtmise teel (nt lisades 7 kivile

veel ühe, saab uue suuruse – 8 kivi). Nimetab etteantud arvude hulgast, milline arv on antud arvule eelnev või järgnev (nt esemete loendamisel leiab laps arvu 6 ning laps otsustab ja nimetab, milline arv on kuuete eelnev (5) või järgnev (7)).

Suuruste maailm

Suurused ja mõõtmised: Suudab otsustada ja nimetada, milline ese (esemed) etteantud esemetest on lühem, pikem või ühepikkune (laiem-kitsam-ühelaiused, suurem-väiksem-ühesuurus, paksem-peenem-ühepaksused, madal-kõrge - ühekõrgused). Mõõdab esemete pikkust, laiust, kõrgust ja objektidevahelist kaugust kokkulepitud vahendite pikkuse abil (nt nööri, pulka, sammud jne, nt laua kõrgust mõõdetakse pulga abil, siis on tulemuseks nt kolm pulga pikkust, või uksest lauani on 7 sammupikkust jne).

Kujundite maailm

Tasapinnalised ja ruumilised geomeetrilised kujundid: Moodustab erinevaid vahendeid (pulgad, körred, paelad jms) kasutades etteantud kujundiga samasuguse kujundi. Koostab kujunditest näidise järgi ja näidiseta pilte

3.1.5 Valdkond *Kunst*

3.1.5.1 Õppe- ja kasvatustegevuse **eesmärgiks** on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- 3) vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- 4) kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 6) vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

3.1.5.2 Valdkonna *Kunst* **sisu**:

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

3.1.5.3 Õppe- ja kasvatustegevuse **põhimõtted** õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) lapsele antakse võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- 2) last suunatakse vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- 3) kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- 6) viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;

7) suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödese tolerantsse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

3.1.5.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Voolimine

2-aastased

- Juhendamisel muljub voolimismaterjali, mängides muudab vabalt savitüki kuju.
- Juhendamisel tükeldab savi, plastiliini.
- Tegevust jälgendades vajutab voolimismassi auke.

3-aastased

- Muljub ja näpistab, juhendamisel rullib ja veeretab voolimismaterjale (savi, plastiliin).
- Surub sõrme või pulgaga pehmesse materjali auke, teeb pinnale jooni ja täppe.

4- aastased

- Annab voolitud ümarvormidele erinevaid nimetusi.
- Rullib savitükki ja muudab rullimise tulemusel tekkinud pikliku vormi kuju, andes edasi asjade, esemete jne iseloomulikke tunnuseid.
- Vajutab ümarvormi pihkude ja/või sõrmede vahel õhemaks, pigistab ja venitab savi sellele teise kuju andmise eesmärgil.
- Moodustab väikestest voolitud vormidest terviku neid üksteise peale, sisse jne ladudes.
- Juhendamisel kasutab voolimispulka savi vms voolimismaterjali tükeldamiseks.

5-aastased

- Veeretab ja rullib iseseisvalt erinevaid voolimismaterjale (nt pabermassi, vaha jne).
- Kasutab saadud algvorme (kera, silinder) neist tähendusega objektide voolimiseks.
- Juhendamisel ühendab lihtsaid voolitud detaile omavahel.
- Kasutab valmisvorme (iseseisvalt liivast ehitamiseks, juhendamisel nt piparkookide vms valmistamiseks).

6-aastased

- Nimetab erinevaid voolimismaterjale ja nende omadusi.
- Kasutab voolimispulka vormide õõnestamisel, iseseisvalt mustri tegemisel.
- Voolib juhendamisel ka ühest savitükist, venitades ning pigistades sellest välja terviku erinevaid osi.
- Ümarvorme ning ümar-ja piklikke vorme ühendades voolib iseseisvalt erinevaid esemeid.
- Juhendamisel silub peale väiksemate detailide lisamist ühenduskohad.
- Niisutab vajadusel voolitava eseme pinda ühenduskohtade silumiseks.
- Oskab voolida erineva suurusega ümarvorme ning neid õõnesvormideks muuta.

7-aastased

- Kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eripära (nt vajadusel soojendab plastiliini ja niisutab savi enne voolimist).
- Kasutab uusi voolimismaterjale õpetaja abiga.
- Voolib lihtsaid õõnesvorme kerakujulisest savitükist.
- Juhendamisel silub detailide pinda ja ühenduskohti.
- Kasutab voolimispulka voolimisel ja pinna kaunistamisel (mustri või tekstuuriga).

Joonistamine

2-aastased

- Kriitseldab varasemast liikuvama ja vabama käega.

- Juhendamisel tõmbab jämedate joonistusvahenditega erinevaid jooni.
- Hoiab meeldetuletamisel paberit kinni ja joonistab vaid selleks ettenähtud kohta (nt paber, asfalt).

3-aastased

- Tõmbab iseseisvalt jämedate joonistusmaterjalidega (rasvakriidid, pehmed pliiatsid jne) erinevaid jälgi (täpid, jooned: vertikaalsed, horisontaalsed, lainelised, katkendlikud, spiraalsed), püsides paberil.
- Meeldetuletamisel hoiab õigesti pliiatsit jt joonistusvahendeid.

4-aastased

- Tõmbab iseseisvalt horisontaalseid ja vertikaalseid triipe sooviga jäljendada konkreetseid esemeid.
- Juhendamisel tõmbab erineva kuju ja suunaga, sealhulgas ka kaarjaid jooni.
- Kasutab erinevaid joonistusvahendeid liigse surveta.
- Suudab kujutada loodusele sarnaseid, lähedasi esemeid, asju, inimest (nn peajalgseid).

5-aastased

- Kasutab iseseisvalt erinevaid joonistusvahendeid (nt viltpliiatsid, pastellid).
- Kujundite värvimisel ületab minimaalselt piirjoont.
- Kasutab iseseisvalt pliiatsteritajat.
- Tõmbab ühtlase joone lihtsa kujuga šablooni või joonlaua järgi.

6-aastased

- Joonistamisel jätab vahendiga jäljendi joonistusvahendit ja paberit rikkumata.
- Meeldetuletamisel kasutab pinna katmiseks kallutatud pliiatsit (pliiatsi külgi).
- Väljendab sirgete, sakiliste, kaarjate jne joontega emotsiooni ja meeleolu ning täidab pinda.
- Värvib enamasti kontuuri ületamata.

7-aastased

- Joonistab kontuuriga kujutatavad objektid.

- Värvib (omajoonistatud või värviraamatu) kujundid värvi või viltpliatsitega kontuuri seest, varieerides värvimise (käe liikumise) suunda.

Maalimine

2-aastased

- Kannab värvi õpetaja antud värvise pintsliga paberile spontaansete, teadvustamata liigutustega.
- Jätab paberile jäljendeid õpetaja värviga kaetud svammiga, templiga jne.
- Juhendamisel teeb näpuvärvidega paberile erineva suunaga sirgeid, kaarjaid jne jooni.

3-aastased

- Juhendamisel võtab pintsliga värvi, loputab pintsli vees.
- Tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe.
- Teeb näpuvärvidega punkte, jooni ja pindu.
- Vajutab templiga erinevatele pindadele (nt paber, kartong) jäljendeid.

4-aastased

- Juhendamisel kasutab kattevärve kogu pinna katmiseks.
- Ümarvormi joonistab värvilaigu pintsliga suurendamise teel.
- Suunamisel võtab pintslile vajaliku koguse värvi ja loputab pintsli peale kasutamist.
- Meeldetuletusel ei värvi üle paberi serva.
- Selgitusel kasutab töös pintsli erinevaid osi (otsa, külge) ja teab, kuidas tekitada erinevaid pintslijäljendeid.

5-aastased

- Võtab iseseisvalt pintsliga värvi ja katab pindu.
- Juhendamisel katab värviga algul suurema kujundi, millele lisab detailid.
- Teeb pintslivajutuste ja –tõmmetega objektide väikseid detaile (nt silmad, suu) või rütme.
- Suunamisel loob maalile tausta, jätab vähe katmata pinda.

6-aastased

- Kasutab varemõpitud tehnilisi oskusi töö teostamisel.
- Juhendamisel hele-tumestab värve ja segab omavahel põhivärve.
- Meeldetuletusel annab värvidega edasi meeleolu, aastaegadele iseloomulikke tunnuseid.
- Suunamisel oskab valida kujutatavast lähtuvalt tööle sobivat tausta.
- Pintsliga liigub paberil vabalt, ei liigu pikalt edasi-tagasi ühes kohas.
- Kasutab tööks vajadusel kahte erineva jämedusega pintslit.
- Peseb ja kuivatab pintsli enne järgmise värvi kasutamist.

7-aastased

- Segab värve segamiselusel ja töö peal.
- Loputab pintslit piisava sagedusega ja väldib värvide liigset määrdumist värvipurkides.
- Juhendamisel alustab maalimist taustast või suuremast pinnast.
- Alusjoonistust kasutades arvestab maalimisel objektide piirjooni.
- Meeldetuletusel kasutab pintslit erinevalt, nt katab ühtlaselt aluspinda, teeb pintsli trükki jne.

Meisterdamine

2-aastased

- Eristab õpetaja juhendamisel erinevat ehitus-, looduslikku vms tegutsemiseks pakutud materjali. Ettenäitamisel laob vahendid üksteise peale, järgi, kõrvale jne.
- Juhendamisel kortsutab pehmet paberit, rebib pabeririba küljest tükke, asetab paberist välja lõigatud kujundid liimiga kaetud paberile.

3-aastased

- Kortsutab pehmet paberit, rebib paberiribast tükke. Puistab õpetaja poolt liimiga kaetud paberile paberitükke, seemneid vms.
- Asetab alusele ja surub kinni õpetaja poolt liimiga kaetud paberist kujundid, puulehed vms (nt lehed puule).

4-aastased

- Lõikab paberist ribasid ja lihtsama kujundi mööda etteantud joont.
- Katab liimiga talle näidatud pinna ja täiendaval juhendamisel asetab sinna soovitud kujundid.
- Ettenäitamisel ühendab erinevaid materjale (looduslik materjal ja paber; suled ja paber jne).
- Kortsutab erineva paksusega paberit.
- Matkib täiskasvanu tegevust lihtsa mänguasja valmistamisel (nt päkapikk-käbile müts; siil-männikäbile nina).
- Voldib paberi pooleks.

5-aastased

- Juhendamisel rebib paberist ribasid ja lihtsaid kujundeid ning kleebib need alusele.
- Lõikab juhendamisel kääridega suuri sirgete piirjoontega ja vormilt lihtsaid kujundeid.
- Voldib paberi pooleks, neljaks (kujundades nii nt kaardi, raamatu, liniku).
- Lükib paelale, lõngale auguga esemeid (nt helmeid, nõöpe) kettide, kaunistuste jne valmistamiseks.
- Meisterdab looduslikust materjalist ja majapidamises järelejäänud pisiesemetest objekte lihtsate ühendusvõtete abil (nt plastiliiniga liitmine, tikkude või kõrte torkamine pehmesse materjali jne).

6-aastased

- Valib erinevate meisterdamismaterjalide vahel ja püüab neid omavahel sobitada. Iseseisvalt lõikab paberist geomeetrilisi kujundeid.
- Rebib lihtsamaid kujundeid.
- Kirjeldab looduslike materjalide sarnasust muude esemete või olenditega.

7-aastased

- Kujundab või täiendab pilte või objekte, kleepides alusele iseseisvalt rebitud, lõigatud, kortsutatud, rullitud või volditud paberitükke.

- Lõikab kääridega lihtsaid kumerate piirjoontega kujundeid.
- Voldib ettenäitamise järgi etapiliselt kaasa tehes lihtsaid objekte (paat, lennuk, müts).
- Punub sirgetest lihtsa pinna (nt järjehoidja, linik vms). Juhendamisel teeb jämedast materjalist keerupaela, punub (kolmeharulist) palmikut.
- Loob tehniliselt ja teostuse poolest lihtsaid meisterdusi (nt sõidukeid, nukke, ka näpunukke).
- Kasutab meisterdamiseks erinevaid ühendamisvahendeid ja võtteid (liim, kleeplint, traat jne).
- Kasutab suunamisel materjali (nt liimi, paberit, riidet) otstarbekalt.

4.6. Valdkond *Muusika*

Muusika õpetamise eesmärgiks on soov teha lapsele tajuvaks muusika olemus kogu oma kõlade ja rütmide väljendustes samuti äratada huvi ja armastust muusika vastu. Lapsi köidab ja haarab kaasa mitmekülgne muusikaline tegevus: laulmine, tantsimine, lastepillidel mängimine, ringmängude mängimine. Muusikaline tegevus on oodatud tegevus, mis annab positiivse emotsionaalse laengu ja süvendab muusikahuvi. Tähtis on mitmekülgset rikastada laste tundeelu, fantaasiat ja loovust.

4.6.1. Valdkonna *Muusika* eesmärgid ja õpisisu

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- suudab keskenduda kuulavatele muusikapaladele;
- suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna *Muusika* sisu on:

- laulmine;
- muusika kuulamine;
- muusikalis-rütmiline liikumine;

- pillimäng.

Õpisisu 0-2 aastastel lastel:

Arendada beebide ja väikelaste kõiki meeli läbi muusika, rütmika, puudutuste ja liikumise.

Õppe- ja kasvatustöö tulemusel 2-3 aastane laps:

- kuulab ja jälgib õpetaja laulu;
- sooritab koos õpetajaga lihtsaid liikumisi vastavalt laulu tekstile (nt paigal tammumine, keerutamine, keerutamine üksikult, koosjalu hüplemine, lehvitamine, käte peitmine selja taha, viibutamine sõrmega, kükitamine);
- tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast;
- mängib õpetaja ettenäitamisel kaasa kuulatud muusikale kehapillil (plaksutab, patsutab kaasa pulssi või rütmi).

Õppe- ja kasvatustöö tulemusel 3-4 aastane laps:

- huvitub laululistest tegevustest; püüab õpetajaga kaasa laulda (lauldes kaasa üksikuid silpe, sõnu, laululõike);
- osaleb laulude esitamisel (plaksutab või laulab kaasa);
- liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumit (kõnd ja jooks, päkkadel kõnd, ühe ja vaheldumisi kahe jalaga koputamine, keerutamine paarilisega);
- reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule (plaksutab, kõigutab keha vmt);
- mängib muusikat kuulates, liikudes ja lauldes kaasa pulssi või rütmi kehapillil, kõlapulkadel, kuljustel, väikesel trummil, üllatusmunadega, marakal).

Õppe- ja kasvatustöö tulemusel 4-5 aastane laps:

- laulab rühmaga samas tempos;
- laulab peast lihtsamaid õpitud rahva- ja lastelaule;
- väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu (plastilise intoneerimise ehk loova liikumisega);

- tantsib kasutades eakohaseid tantsuelemente (põlvetõstekõnd ja –jooks, liikumine hanereas ja ringis);
- osaleb laulumängudes;
- kuulab laulu ja muusikapala;
- väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud kontrastseid meeleolusid liigutuste ja liikumisega;
- tunneb kuulamise järgi ära mõningaid õpitud laule;
- mängib rütmipille (nt kõlakarpi, trummi, kuljuseid jt) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks;
- eristab kuulates neid tämbrite järgi.

Õppe- ja kasvatustöö tulemusel 5-6 aastane laps:

- laulab väljahingamisel vaba loomuliku häälega, selge diktsiooniga, ilmekalt;
- laulab aasta lõpuks üksi ja rühmaga koos mõned õpitud laulud;
- oskab kasutada liikumisel liikumiselemente (ees- ja külggaloppi, hüpaksammu);
- oskab liigutusi täpselt ja ilmekalt sooritada, jälgides õiget kehahoidu;
- oskab liikuda vastavalt muusika väljendusvahenditele vähem kontrastse muusika järgi: dünaamika: vaikne, poolvali, vali; register: kõrge, keskmine, madal; tempo: kiire, mõõdukas, aeglane;
- suudab muusikapala lõpuni kuulata ja iseloomustada kuulatud laulu või muusikapala, kasutades avaramat sõnavara (mõtlik, laulev, õrn, tantsuline, marsilik, südamlük jne.)
- oskab eristada vokaal- ja instrumentaalmuusikat ning lihtsamaid žanre (hällilaul, rahvalaul, marss, tantsuviis);
- tunneb mõnda rahvamuusikut ja heliloojat;
- oskab mängida eakohastel rütmipillidel kaasmänge õpitud lauludele, lasteriimidele ja instrumentaalpaladele.

Õppe- ja kasvatustöö tulemusel 6-7 aastane laps:

- laulab ilmekalt, lähtudes laulu ja teksti karakterist;
- laulab peast õpitud rahva- ja lastelaule ning esitab neid rühmas;
- liigub ja tantsib sünkroonis teistega, kasutades näiteks hüpaksammu ja eesgaloppi;

- kõnnib, jookseb ja reageerib muusika tempo muutustele rütmiliselt täpselt (nt muudab liikumissuunda muusika dünaamika ja tempo järgi);
- tunneb ära lihtsamaid žanre (marss, laul, tants);
- väljendab loovalt muusika kuulamisest saadud elamusi;
- mängib rütmi- ja meloodiapillidel (nt taldrik, agoogo, triangel, kõlaplaadid) lihtsamaid ostinato kaasmänge (lühikest korduvat rütmi-, viisi- või meloodialõiku);
- mängib pilliansamblis;
- suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- eristab kuulamise järgi laulu ja pillimängu;
- eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
- mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ning instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge;
- liigub vastavalt muusika meeleolule;
- väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

3.1.7 Valdkond *Liikumine*

3.1.7.1 Õppe- ja kasvatustegevuse **eesmärgiks** on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

3.1.7.2 Valdkonna *Liikumine* **sisu**:

- 1) kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

3.1.7.3 Õppe- ja kasvatustegevuse **põhimõtted** õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, painduvus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- 4) suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) mitmekesistatakse põhiliikumiste, koordineerimise, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

3.1.1.4 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

2-aastased

- 1) Sooritab harjutusi aktiivselt, entusiastlikult.
- 2) Liigub õpetaja juhendamisel ohutult.
- 3) Sooritab ettenäitamise ja juhendamise järgi asendeid ja liikumisi.
- 4) Jookseb veereva vahendi (pall, rõngas) järel.
- 5) Ronib ja roomab üle ja läbi väikeste takistuste.
- 6) Kõnnib piiratud pinnal.
- 7) Säilitab sihi kõnnil ja jooksul.
- 8) Hüpitab käes palli, jälgib selle suunda.
- 9) Kasutab liikumisel rütmipille juhendaja abil.
- 10) Sobitab liikumist vastavalt muusika iseloomule juhendaja abil.
- 11) Mängib koos juhendajaga ja kaaslastega kõnni- ja jooksumänge.
- 12) Istub kelgul ja hoiab tasakaalu mäest laskumisel.
- 13) Mängib vabamängus iseseisvalt.

3-aastased

- 1) Valib õpetaja korraldusel teiste riiete hulgast välja võimlemisriided.
- 2) Arvestab aktiivses tegevuses rühmakaaslastega.
- 3) Sooritab võimlemisharjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega.
- 4) Teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos õpetaja ja kaaslastega.
- 5) Sooritab painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi.
- 6) Sooritab põhiliikumisi.
- 7) Säilitab liikumisel tasakaalu, seda nii tasakaaalupingil kui ka vähendatud pinnal.
- 8) Kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi.
- 9) Sooritab liigutusi vastavalt muusikale erinevas tempos õpetaja juhendamise järgi.
- 10) Mängib matkiva sisuga 1-2reegliga kõnni-ja jooksumänge.
- 11) Mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mängu.
- 12) Veab tühja kelku.
- 13) Sõidab iseseisvalt nõlvakust alla.
- 14) Liigub suuskadel otsesuunas.
- 15) Matkab õpetajaga või vanematega looduses.
- 16) Teeb kaasa kuni 500 m pikkuse rännaku ja püsib kolonnis.

4-aastased

- 1) Sooritab harjutusi vastavalt õpetaja korraldustele sõnalise seletuse järgi.
- 2) Sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni.
- 3) Hoiab oma kohta erinevates rivistustes: Kolonnis, ringis, viirus.
- 4) Sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes.
- 5) Sooritab koordineerimise, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi.
- 6) Sooritab imiteeritavaid liigutusi vastavalt muusika iseloomule.
- 7) Plaksutab ja liigutab vastavalt rütmile.
- 8) Mängib 2-4 reegluga liikumismänge.
- 9) Pingutab end rühmategevustes ühise eesmärgi nimel.
- 10) Kasutab suuskadel liikumisel käte abi ja keppide tuge.
- 11) Kasutab sihipäraselt abivahendeid.
- 12) Algatab iseseisvalt mängu.
- 13) Tegutseb iseseisvalt lasteaia õuealal.

5-aastased

- 1) Nimetab erinevaid kodukahas harrastavaid spordialasid ja spordivõistlusi.
- 2) Kasutab erinevaid spordivahendeid ohutult, sobival viisil ja kohas.
- 3) Vahenditega harjutusi (pall, hüpits) sooritab eakohaselt tehniliselt õigesti.
- 4) Valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvate harjutuste täitmisel.
- 5) Sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi.
- 6) Kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes.
- 7) Sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi
- 8) Sooritab harjutusi väikevahendeid kasutades.
- 9) Jäljendab liikumisega erinevaid rütme.
- 10) Liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele.
- 11) Liigub iseseisvalt, vabalt muusika järgi.
- 12) Mängib kollektiivseid võistlusmänge.
- 13) Osaleb jõukohastes teatevõistlustes (nt joonejooksud)
- 14) Tunnustab nii enda kui vastasmeeskonna edu.
- 15) Veab üksi, kahekesi, kolmekesi kelgul kaaslast.
- 16) Kelgutab mäest alla, täites eriülesandeid (nt esemete haaramine)
- 17) Suusatamise kasutab libisemist.
- 18) Mängib veemänge ilma vett kartmata.
- 19) Kasutab spordi- ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt.
- 20) Sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga

6-aastased

- 1) Keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks;
- 2) Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid;
- 3) Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;
- 4) Sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- 5) Säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel
- 6) Kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt
- 7) Matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel
- 8) Sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi;

- 9) Liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga
- 10) Kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne);
- 11) Mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne);
- 12) Peab kinni kokkulepitud mängureeglitest
- 13) Nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.

Väärtuskasvatus

Väärtuskasvatus on tegevus, mis toetab kogu lapse isiksuse arengut, sest nii vaimne, emotsionaalne kui sotsiaalne küpsus on seotud kõlbelse arenguga. Väärtuste omaksvõtt on seotud lapse poolt omandatud praktiliste kogemustega, laps kasutab väärtuste kujundamiseks kogu ümbritsevat keskkonda. Väärtustest teadliku isiksuse kujunemisel on määravaks õpetaja ning teiste lapsega kokkupuutuvate täiskasvanute isiklik eeskuju, kokkulepitud ühisväärtused ja lasteaia ning lapse- vanemate vaheline koostöö.

Väärtuskasvatuse eesmärgiks on isiksused, kes on nii väärtustest teadlikud kui ka kelle jaoks on harjumuspärane neid järgides elada. Väärtuskasvatuse tulemusena oskab laps tunnetada oma rolli kollektiivis; käituda üldtunnustatud normide kohaselt; väljendada oma emotsioone sobival viisil; oskab arutleda, analüüsida ning sobivaid lahendusi leida; on salliv endast erinevate ja nõrgemate suhtes; suhtub austusega vanematesse inimestesse; oskab teha koostööd, on abivalmis ja sõbralik.

Väärtuskasvatus läbib kogu lasteaia õppekava, see kajastub kõigis ainevaldkondades. Väärtuskasvatuse aluseks on lasteaia arengukavas fikseeritud põhiväärtused.

Väärtuskasvatuse läbiviimist toetavad tegevused:

- erinevate väärtuste tundmaõppimine kasutades näiteid, lugusid, arutelusid, selgitusi, rahvakultuuri (muinasjutud, vanasõnad);
- väärtuste õppimine kasutades loovmängu, käitumise demonratsiooni/modelleerimist;
- väärtuste kogemine muusikalistes- ja liikumistegevustes, rühma ja lasteaia ühistegevustes, tegevustes koos peredega, igapäevaelus;
- väärtustel põhinevate sotsiaalsete suhtlemisoskuste õppimine ja harjutamine lasteaiaaaslaste ning lastega kokkupuutuvate täiskasvanutega;
- koostöös kogukonnaga läbiviidavad tegevused.

4. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus (päevakava koostamise põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus), sealhulgas suveperioodil

4.1 Lasteasutus korraldab õppe- ja kasvatustegevust õppeaastati. Õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31. augustini.

4.2 Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogi kavandatud õppe- ja kasvatustegevused.

4.3 Iga õpetaja kavandab õppe- ja kasvatustegevuse ning koostab nädalate kaupa õppe- ja kasvatustegevuse kava rühmale, kus ta on õpetajaks.

4.4 Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab pedagoog lapse arengutaset, vanust ning lapse huve. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest – lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.

4.5 Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel esitatakse kavandatava perioodi (nädal/kuu) eesmärgid, temaatika, õppesisu ja -tegevused. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi.

4.6 Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Õppe- ja kasvatustegevus seotakse eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega. Õpitavaga (objektid, nähtused) tutvutakse loomulikus keskkonnas.

4.7 Tegevuskoha valikul arvestatakse nii üldisi kui ka valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgi, eri valdkondade sisude ja tegevuste lõimimist, tegevusteks vajalikke vahendeid ning pedagoogide ja personali kaasamist.

5. Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korraldus

5.1 Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.

5.2 Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist. Pedagoogid viivad vaatlusi läbi kindla plaani alusel ning lapsi jälgitakse nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes.

5.3 Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused.

5.4 Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.

5.5 Lasteasutuse pedagoogiline nõukogu otsustab, milliseid meetodeid kasutada lapse arengu hindamisel. Lapse arengu hindamiseks kasutatavad meetoditeks on vaatlus, vestlus, lapse tööde analüüs.

5.6 Vähemalt üks kord õppeaastas viib pedagoog lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguestluse, mis:

- 1) annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
- 2) selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

5.7 Lapse arengu hindamise ja arenguestluse tulemus dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel.

6. Erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, sealhulgas korraldus

6.1 Erivajadustega lastele on lasteasutuses loodud tingimused kasvamiseks tavarühmas koos teiste lastega.

6.2 Erivajadustega laps käesoleva õppekava tähenduses on laps, kelle võimetest, tervises seisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas.

6.3 Erivajadustega lapse, sealhulgas andeka lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteasutuse juhataja.

6.4 Vajadusel koostavad rühma pedagoogid õppeaasta algul koostöös logopeedi/eripedagoogi jt spetsialistidega ning lapsevanemaga lapsele individuaalse arenduskava. Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest.

6.5 Lasteasutus toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret lapsele oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel.

6.6 Lapsele, kelle kodune keel ei ole eesti keel, tagatakse eesti keele õpe.

6.7 Rühmas, kus õppe- ja kasvatustegevus toimub eesti keeles, omandavad mitte-eesti kodukeelega lapsed eesti keele lõimitud tegevuste kaudu, millele võib lisanduda eesti keele tugiõpe.

6.9 Eesti keele õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse nii laste arengutaset, vanust kui ka eesti keele õppe mahtu ning metoodikat.

6.10 Erivajadustega lapsele koostatakse eesti keele kui teise keele õpetamiseks vajadusel individuaalne arenduskava.

7. Lapsevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korraldus

7.1 Lasteasutuse pedagoogid teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel.

7.2 Pedagoog teavitab regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest. Pedagoog loob lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes.

7.3 Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises ning anda tagasisidet lasteasutuse tegevusele.

8. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

8.1 Õppekava kuulub läbivaatamisele igal õppeaastal juunikuu jooksul.

8.2 Ettepanekud õppekava täiustamiseks arutatakse läbi pedagoogilises nõukogus ja hoolekogus.

8.3 Õppekava muudatused kinnitab direktor.